

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نسیم حیات

تفسیر قرآن کریم

جزء ۳

با اضافات و باز نویسی جدید

بهرام پور، ابوالفضل ، 1320

نسیم حیات : تفسیر قرآن کریم (جزء 3)

تالیف ابوالفضل بہرام پور . قم : آوای قرآن ، 1390 ، {274} ص.

ISBN 978-964-2599-49-3

ISBN 978-964-92068-0-6 (دوره)

فہرست نویسی براساس اطلاعات فیما.

کتابنامہ : ص. (273)

1 حتمی (جزء 3) 2 تفسیر شیعہ قرن 14.

الف . عنوان ب. عنوان : تفسیر قرآن کریم (جزء 3).

5 ن 9 ب / 102/158p

5 ن 9 ب / 102/15 BP 297/183

کتاب خفہ ملی ن 842 ب

نام کتاب : تفسیر نسیم حیات جزء (3)

مؤلف : استاد ابوالفضل بہرام پور

ناشر : آوای قرآن

نوبت : چاپ اول 1390

تیراژ : 5000 نسخه

چاپ : نگین قم

لبنو گرافی اعتماد قم

شابک 3-49-2599-964-978

شابک دوره 6-00-92068-964-978

قیمت 4000 تومان

قم : خیابان صفاییہ / کوچہ 32 بلاک 41 تلفن مرکز بخش 7741004

فاکس 09125530401-7743998

تہران میدان شہدا/خیابان مجاہدین اسلام / بلاک 125

9191991428

فهرست مطالب مهم

۸	 مقدمه
۱۲	 هدایت و ضلالت در قرآن
۱۲	 بهانه‌های جبری مسلک‌ها
۱۳	 حل موضوع جبری مسلک‌ها
۲۴	 بقره / ۲۵۳ - ۲۵۴
۲۷	 اختلافات دو گونه است
۲۷	 پیامبر اسلام برترین است
۳۰	 بقره / ۲۵۵ - ۲۵۷
۳۴	 شفاعت‌های دنیا از پایین به بالا است
۳۵	 شفاعت‌های آخرت از بالا به پایین است
۳۹	 آیا پیشرفت اسلام به زور شمشیر، اشکال دارد؟
۴۰	 تفسیرهای انحرافی «الاکراه»
۴۲	 آیا کفار قبلاً در نور بوده‌اند؟
۴۵	 بقره / ۲۵۸ - ۲۵۹
۴۹	 ماجرای عَزِیز
۵۲	 بقره / ۲۶۰ - ۲۶۳
۵۵	 چه فرقی میان درخواست ابراهیم (ع) و عزیز است؟
۶۲	 بقره / ۲۶۴ - ۲۶۵
۶۸	 بقره / ۲۶۶ - ۲۶۸
۷۲	 بقره / ۲۶۹ - ۲۷۱
۷۴	 تعریف کلی حکمت و حکیم
۷۸	 حکمت‌ها و حکم‌ها

۷۸	بقره / ۲۷۲ - ۲۷۴
۸۴	بقره / ۲۷۵ - ۲۷۷
۸۹	بقره / ۲۷۸ - ۲۸۱
۹۴	بقره / ۲۸۲
۹۶	چند دستور ثبتي در معاملات
۹۸	تقوا و علم اعطایی
۱۰۰	بقره / ۲۸۲ - ۲۸۴
۱۰۴	بقره / ۲۸۵ - ۲۸۶
۱۰۷	حکم شرع به وسع است یا به طاقت ؟
۱۱۰	سوره آل عمران
۱۱۰	آل عمران / ۱ - ۶
۱۱۱	ماجرای فرستادگان نجران
۱۱۴	یک ترسیم کلی از اهداف این آیات
۱۱۵	آل عمران / ۷ - ۹
۱۱۹	آیا متشابهات همیشه مبهم باقی می ماند ؟
۱۲۰	تاویل چیست ؟
۱۲۲	راسخان در علم چه کسانی هستند ؟
۱۲۳	آیا معصومین (ع) از راسخین مذکور در این آیه هستند ؟
۱۲۷	آل عمران / ۱۰ - ۱۳
۱۳۳	آل عمران / ۱۴ - ۱۷
۱۳۶	اصل محبت امکانات دنیوی در دل ها کار کیست ؟
۱۳۸	آیا لذات بهشتی مادی است یا معنوی ؟
۱۴۳	آل عمران / ۱۸ - ۲۰
۱۴۴	نخستین کسی که به یگانگی خدا اقرار کرد که بود ؟

آل عمران / ۲۱ - ۲۵	۱۵۱
آل عمران / ۲۶ - ۲۷	۱۵۸
خداوند مالک ملک و مُلک است	۱۶۱
تحلیل نهایی مفهوم مُلک	۱۶۵
آل عمران / ۲۸ - ۳۰	۱۶۸
آل عمران / ۳۱ - ۳۴	۱۷۴
آل عمران / ۳۵ - ۳۷	۱۷۹
آل عمران / ۳۸ - ۴۱	۱۸۸
آل عمران / ۴۲ - ۴۷	۱۹۳
آیا مقام مقرب بالاتر است یا صالح ؟	۲۰۱
آل عمران / ۴۸ - ۴۹	۲۰۴
آل عمران / ۵۰ - ۵۴	۲۰۹
حواریون چه کسانی بودند ؟	۲۱۲
شاهدان چه کسانی هستند ؟	۲۱۳
مکر خدا یعنی چه ؟	۲۱۴
آل عمران / ۵۵ - ۵۸	۲۱۶
آیا عیسی علیه السلام هنوز زنده است ؟	۲۱۹
آل عمران / ۵۹ - ۶۴	۲۲۲
ماجرای مباحله	۲۲۶
شخصیت‌های آسمانی اعضای مباحله	۲۲۸
موضوع مهجوریت قرآن، به کدام فرقه مخصوص می‌شود ؟	۲۳۱
آل عمران / ۶۵ - ۶۸	۲۳۷
آل عمران / ۶۹ - ۷۴	۲۴۱
تأسیس حجت ابکت از حجت حجت‌الاسلام	۲۴۴

۲۴۵	توطئه‌ای برای تضعیف ایمان مردم
۲۴۶	یهود عصر رسول الله ﷺ دو مشکل داشتند
۲۴۷	ما از تأییدیه‌های شرق شناسان بی‌نیازیم
۲۵۱	آل عمران / ۷۵ - ۷۷
۲۵۷	آل عمران / ۷۸ - ۸۰
۲۶۳	آل عمران / ۸۱ - ۸۵
۲۶۹	آل عمران / ۸۶ - ۸۹
۲۷۰	مرتد کیست ؟
۲۷۳	آل عمران / ۹۰ - ۹۱

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ [انفال/ ۲۴]
ای مؤمنان، به دعوت خدا و پیامبر که شما را به پیامی حیات بخش می خواند
لبیک اجابت بگویند.

عده ای از مودم متأسفانه به قرآن کریم به دیده طلسم و جادوی بسته ای
می نگرند که هرگز نمی توان گره آن را باز کرد. در حالی که باید بدانند قرآن برای
هدایت مردم است: «هُدًى لِلنَّاسِ - بقره/ ۱۸ -» و ناس یعنی همین مردم و
فرموده است: «وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ... - قمر/ ۱۷ -» ما به یقین قرآن را آسان
کردیم تا پند گیرند.

منظور آیه این است که ما قرآن را برای شما قابل فهم نمودیم که پند و
اندرز ما را بفهمید و به کار بندید. پس توشه خود را از قرآن برگزید. از این رو
برای افرادی که قرآن را مشکل و سخت می پندارند باید تفسیری با بیان ساده
تنظیم کرد. شاید بتوان گفت جای چنین تفسیری در جامعه ما خالی است و
باید در کنار تفسیرهای نفیس چندین جلدی، تفسیر کوتاهی هم
داشته باشیم.

از طرف دیگر بسیاری از مردم علاقه دارند که از قرآن، مفهومی بیش از حد
ترجمه بدانند. یعنی می خواهند تفسیر آیه و یا سوره مورد نظر خود را به دست
آورند. ولی با این مشکل مواجه می شوند که در تفسیرهای موجودی که در

مشتقات آن به میان آمده و موجب گردیده که شخص نتواند به آسانی لب مفهوم و منظور آیه را به دست آورد.

امروزه با توجه به شرایط شغلی و تحصیلی، فرصت اکثر مردم برای مطالعه و به دست آوردن مفاهیم و پیام‌های قرآن محدود است و از طرفی تفسیرهایی که غالباً در مجلدات پرحجم ارائه شده، بسیاری از مردم را از نزدیک شدن به قرآن بی‌نصیب ساخته است. زیرا آنها فرصت چنین مطالعاتی را نمی‌یابند و طبعاً تفسیری لازم است که حجم آن محدود و متناسب با فرصت آنها باشد.

نکته مهمتر اینکه امروزه می‌بینیم مردم جهان هر روز بیشتر به اسلام روی می‌آورند و قرآن در میان ملت‌های جهان جای خود را باز می‌کند و جهانیان، ایران را پرچمدار حرکت اسلامی و قرآن می‌دانند. از این رو ممکن است ملت‌های تازه مسلمان و یا مسلمانان تازه آزاد شده از ما بخواهند که توضیح و شرحی که بر قرآن کریم داریم در اختیارشان بگذاریم. ولی ما نمی‌توانیم در مرحله اول، تفسیرهای سنگین را به آنها ارائه دهیم و همچنین نمی‌توانیم ترجمه‌های لفظی قرآن را که برای آنها مفید نیست تقدیمشان کنیم. از این رو ضرورت وجود تفسیر مخصوصی احساس می‌شود که مفهوم کلی سوره و یا آیه را بیان کند و آنگاه بی‌آنکه ذهن مخاطب را با طرح مسائل متفرقه مشغول کند، نظر قطعی و یا نظریه قوی‌تر را که اکثر مفسرین برآند، تبیین نماید.

تذکر: کم حجم بودن این تفسیر به این معنا نیست که ما از شرح ضروری مطالب قرآن صرف نظر کرده‌ایم، بلکه آنچه مربوط به هدایت انسان است شرح

گردیده و حتی نکته‌های علمی که در آن مطرح شده همه به خاطر وجود پیام‌های هدایتی بوده است. ما بحث‌های غیرلازم را حذف نموده‌ایم. زیرا جایگاه این گونه بحث‌ها که به نمونه‌ای از آنها اشاره می‌شود در تفسیر نیست. مثلاً می‌بینیم در تفسیر «آیه الكرسي» درباره «لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ : خدا را چرت و خواب نمی‌گیرد - بقره/ ۲۵۵» در بعضی کتابها بحث‌های مفصلی درباره خواب، تعبیر خواب، انواع خواب‌ها، راجع به خواب حیوانات، خواب زمستانی، خواب نباتات و هیپنوتیزم عنوان گردیده است! آیا راستی جای این نوع بحث‌ها در تفسیر است؟ یا مثلاً می‌بینیم در جایی که قرآن می‌گوید: «وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ» - بقره/ ۶۳، بحث می‌شود که آیا واقعاً خدا کوه را از زمین کنده و بالای سرشان نگاه داشته یا اینکه این آیه تهدیدی بیش نیست. در حالی که مفسر به جای این همه بحث‌ها می‌توانست به آیه دیگر مراجعه کند که فرموده است: «ما کوه را بالای سرشان مانند سایبانی قرار دادیم که احساس کردند بر سرشان فرو می‌افتد - اعراف/ ۱۲۱»

از طرفی خلاصه‌نویسی نباید چشمه‌های تدبیر در قرآن را به روی خواننده ببندد. از این رو در این کتاب در مورد آیاتی که بحث‌های تدبیرانگیز و جنجالی داشته، به تفصیل سخن گفته‌ایم.

به‌طور مثال در قرآن در سه مورد، تزکیه مقدم بر تعلیم آمده و در آیه ۱۲۹ بقره در دعای حضرت ابراهیم (ع) تعلیم، مقدم ذکر شده است! در اینجا این سؤال مطرح می‌شود که آیا در فرهنگ قرآنی تزکیه بر تعلیم مقدم است و یا تعلیم بر تزکیه؟ و این موضوع معرکه آراست و ما در چنین مواردی به اختصار قائل نشده‌ایم.

موارد یاد شده انگیزه تألیف این تفسیر گردیده است و تفسیر حاضر به نام «نسیم حیات» را که ملاحظه می‌کنید برای این منظور تهیه شده است. نسیم حیات در قطع کوچک رقعی و جزء جزء پیش می‌رود تا به عنوان تفسیر همراه قابل حمل در سفرها یا محل کار باشد. از خداوند متعال درخواست می‌کنیم که برای عمومی شدن تفسیر قرآن و بهره‌مندی اکثر مردم از مفاهیم آن، یاریمان نماید. امید است که این نوشته و تألیف با تکیه به رحمت الهی و اسم هادی، همان چیزی باشد که جایش خالی است.

مآخذ و اسناد

در نگارش این تفسیر از مآخذ مختلفی استفاده گردیده است. از جمله تفسیر شریف المیزان، مجمع البیان، الکاشف محمد جواد مغنیه، آثار تفسیری شهید مطهری و تفسیر فخر رازی، کشاف، تفسیر محی‌الدین عربی، مفردات راغب اصفهانی، نثر طوبی تألیف آیه‌الله شعرانی، اصول کافی و وسائل الشیعه، آداب الصلوة امام خمینی.

لازم به ذکر است که بعضی از تفاسیر معتبر به تنهایی جانشین چندین مآخذ دیگر نیز هستند مانند المیزان. همچنین مآخذ مطالب و موضوعات مهم را در پاورقی‌ها با قید شماره صفحه ذکر نموده‌ایم.

توجه: بهتر است خواننده گرامی نخست ترجمه آیات را با دقت بخواند تا معنی لفظی آن برایش روشن گردد آنگاه به بخش تفسیر مراجعه نماید.

ابوالفضل بهرامپور

تهران - فروردین ماه ۱۳۷۶